

Nemzetközi tendenciák érvényesülése a növényvédőszer-felhasználásban

**Dr. Gólya Gellért
Magyar Növényvédelmi
Társaság**

**Budapest
2011**

A közelmúlt és a jövő markáns változást ígérő intézkedése a növényvédelemben is a **nemzeti sajátosságokon túlmutató, globális, olykor több évtizedes folyamatok** eredménye.

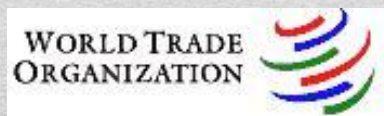
Részletező szakmai normák meghatározói

- **Kormányközi szervezetek** (ENSz, FAO, WTO, OECD stb.)
 - **Önszerveződésű civil, szakmai vagy tudományos egyesülés** (CLI, IUPAC, PAN, ELO)
 - **Kormányközi tömörülések hivatalai** (EFSA)
 - **Nemzetközi szervezetek programjai által létrehozott konzorciumok** (FAO programok, EU keretprogramok)
 - **Tagállamok**
 - **Intézetek** (Julius Kühn Intézet, egyetemek)
 - **Szakértők**
-

A nemzeti versenyképesség megszerzése és érvényesítése a nemzetközi folyamatokban nem utólagos „cizelláló”, hanem csak aktív elemző és előkészítő szerepkörben lehetséges!!!

Szinte kötelező a részvétel az olyan, nemzetközi standard-alkotó fórumokon, mint a FAO IPPC, WTO SPS, OECD, EPPO, IOBC!

Motiváció - Tények és lehetséges következmények

- A Föld népessége 1960-tól 2005-ig 3 milliárdról 6,5 milliárdra nőtt, és 2050-re eléri a 9 milliárd főt (UN, 2007) .
 - A Világbank (2009) becslése alapján 2025-re 1 hektár földterületnek 5 embert kell majd ellátnia (1960-as évek: 2 fő/ha).
 - A globális felmelegedés negatív hatása 2020-ra a világ mezőgazdaságának bruttó éves össztermékét 16 %-kal csökkenti (IFPRI, 2007).
 - A világ népességnövekedéséből adódó élelmezési igény és a klímaváltozás a továbbra is nélkülözhetetlenné teszi a növényvédő szereket.
-

Motiváció - Tények és lehetséges következmények

- Továbbra is a kémiai ipar marad a világ egyik meghatározó gazdasági szektora (kémiai termékek értéke: 2,7 trillió Euro/év) (OECD, 2008),
 - Évente 3 milliárd tonna növényvédő szert használnak a világon (Dhawan et al., 2009).
 - A növényvédőszer-használatból eredő biodiverzitás-csökkenés a környezeti veszélyeken túl kulcsfontosságú gazdasági problémát is jelent. (OECD, 2008.)
 - A peszticidek és szennyezett csomagolóanyagaik a talaj és víz készletekre különös kockázatot jelentenek. (UNDESA, 2008)
-

Ok és okozat - Intézkedések

1992

- **UN Környezet és Fejlődés Konferencia („Föld Csúcs”), Rio de Janeiro.**
178 ország elfogadta a XXI. századra feladatokat meghatározó **Agenda 21** dokumentumot.
 - külön fejezet a toxikus vegyületek, így a növényvédő szerek környezetkímélő kezelésére,
 - az integrált növényvédelmet optimális megoldásként nevesíti.
- Az Európai Gazdasági Közösség (EGK) a humán- és környezetegészségügyi aggályok miatt a **növényvédőszer-hatóanyagok felülvizsgálatának megkezdéséről** döntött.

1993

- Megkezdődik az EGK-ban a régi növényvédőszer-hatóanyagok felülvizsgálata a 91/414/EGK irányelv alapján.

1991
2011

Ok és okozat - Intézkedések

1995

- Az Agenda 21 akcióterv alapján létrejön a „**Helyes Vegyi Anyag Kezelés Szervezetközi Programja**” (IOMC).

Tagjai: FAO, ILO, OECD, UNEP, UNIDO, UNITAR, WHO (UNDP, Világbank)

1992
1995

1998

- Az Agenda 21 ajánlásához illeszkedve elfogadásra kerül a Nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek előzetes tájékoztatáson alapuló egyetértési eljárásról szóló „**Rotterdami Egyezmény**” (UNEP, FAO). 266/2004. (IX. 23.) Korm. r.

1992
2004

1999

- Megkezdődik a FAO növényvédő szerek felhasználását és elosztását szabályozó nemzetközi útmutatójának revíziója.

1985
2002

Ok és okozat - Intézkedések

2001

- A környezetben tartósan fennmaradó szerves szennyező anyagok (POP) kibocsátásáról szóló „**Stockholmi Egyezmény**” elfogadása” (UNEP és a FAO). **850/2004/EK rendelet**.
- „**Dohai Nyilatkozat**” (Katar) elfogadása a WTO miniszteri találkozásán:
 - különleges és megkülönböztetett bánásmód
 - technikai segítségnyújtás

A WTO Állat- és Növényegészségügyi Egyezményét (SPS), és a bilaterális megállapodásokat alapjaiban módosította (károsító-kockázatelemzés, egyenértékűség, károsító-mentes területek elismerése, regionalizáció).

2001
2004

2001
2006

Ok és okozat - Intézkedések

2002

- Az Agenda 21, a Rotterdami és Stockholmi Egyezmény végrehajtására a „Nemzetközi Vegyi Anyag Kezelés Stratégiai Megközelítésének” (SAICM) előkészítése:
 - UNEP Irányító Tanács ülés
 - **Fenntartható Fejlődés Világ Csúcstalálkozó** (Johannesburg)
- Az Európai Parlament (EP) és a Tanács a **hatodik környezetvédelmi cselekvési program** (6. EAP) elfogadásával (**1600/2002/EK határozat**) előírta, hogy csökkenteni kell a növényvédő szerek emberi egészségre és a környezetre gyakorolt hatását.
Tematikus stratégiájának átfogó célkitűzései:
 - a peszticidek emberi egészségre és környezetre gyakorolt hatásának csökkentése,
 - peszticidek fenntarthatóbb használatának megvalósítása,
 - peszticidek alkalmazásának csökkentése a kártevők elleni védekezés szükséges szintjével összhangban.

1992
2006

(1994)
2002
2009
2011

- Az EPPO publikálja a **Helyes Növényvédelmi Gyakorlat** elveit.

2002
2004

Ok és okozat - Intézkedések

2003

- Nemzetközi Munkaügyi Konferencia részben SAICM előkészítő témakörben.
- **WTO Miniszteri Konferencia kudarca, Cancún (Mexikó):**
 - G21 megalakulása,
 - megtorpant Dohai Fejlesztési Terv,
 - követelés a fejlett országok direkt mezőgazdasági és export támogatásának leépítésére. (SPS vonatkozás?)

1992
2006

Ok és okozat - Intézkedések

2004

- **Az Európai Unió 10 új tagállammal bővült.**

Új EU kihívások (27 tagállam vonatkozásában):

- A népesség 380 millióról közel 500 millió főre duzzadt.
 - A belső piac 6 millió gazdálkodójához további 7 millió került.
 - 55 millió hektárral (42 %-kal) nőtt az EU 130 millió hektárnyi mezőgazdasági termelésbe vont területe, a termelés viszont csak 10-20 %-kal emelkedett.
 - A csatlakozott területeken az egy főre jutó GDP, a jövedelemtermelő képesség, a foglalkoztatás kisebb.
 - Súlyosbodó fenntarthatósági, vidéki lakosság megtartását célzó, környezet- és humán-egészségügyi kérdések.
-

Közös Agrár Politika (KAP)

- Az agrárium az Európai Unióban alapvető szocio-ökonómiai szereppel bír.
- A mezőgazdasági és erdő területek aránya a földhasználatban meghaladja a 90%-ot.

Az EU költségvetésében a Közös Agrár Politika az összes kiadás mintegy **40-45 %-át** teszi ki. (kb.42,5 milliárd Euro/év)

A KAP részeként adott **támogatások feltételrendszere**, a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat és a Helyes Mezőgazdasági Környezeti Állapot előírásai már többnyire magukba foglalták **Helyes Növényvédelmi Gyakorlat** kötelezéseit!

Ok és okozat - Intézkedések

2006

- A Vegyi Anyagok Kezelésének Nemzetközi Konferenciája (UNEP, IOMC) elfogadta a **Dubai Nyilatkozatot** és az **Átfogó Politikai Stratégiát**.

Célja: a kemikáliák és a veszélyes hulladékok helyes kezelésének Agenda 21 és Johannesburgi Végrehajtási Terv szerinti javítása.

- A **Nemzetközi Vegyi Anyag Kezelés Stratégiai Megközelítése (SAICM)** és **Globális Cselekvési Tervének** iránymutató dokumentumként való elfogadása

Célja:

- 2020-ra a vegyi anyagok felhasználása és előállítása oly módon, mely az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatások minimalizálásához vezet. (Johannesburgi Végrehajtási Terv).
- **Alternatívák ösztönzése a veszélyes peszticidek csökkentése és fokozatos kivonása céljából.**

1992
2006

Ok és okozat - Intézkedések

2006

- Élesedő vita, az alternatívák terén.
- Az OECD markáns elvárást fogalmazott meg a **biotechnológiai termékek óvatos megítélésére és biztonságos alkalmazására**, mivel:
 - a GM növényeket a növényvédőszer-használat és -kockázat csökkentésének eszközeként állítják be,
 - a növényvédő szerek környezetre gyakorolt relatív kockázatait a GM szervezetek termesztésbe vonásával megtakarítható üzemanyag és költség, valamint csökkenthető széndioxid-kibocsátás szerint is értékelik.

Ok és okozat - Intézkedések

2006

- Az EU Bizottság közzétette a **Tematikus stratégia a növényvédő szerek fenntartható használatáról** című közleményét és keretirányelv tervezetét.
- A peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv tervezet a szakértői ülések előtt már a Coreper I. ülésre, majd már a Miniszterek Tanácsának ülésére került!!!
- Az Egyesült Királyság közzétette (stratégiai lépés) nemzeti cselekvési tervét a növényvédő szerek fenntartható felhasználására.

2002
2009

2004
2012

Ok és okozat - Intézkedések

2007

- **Az Európai Unió 2 új tagállammal bővült, új 7 éves közösségi költségvetés került bevezetésre. (KAP 3. revízió, 2013-ig befagyasztva)**
- A támogatások, mint kormányzati intézkedések esetenként gazdasági hatékonyság-csökkenéssel és piactorzító hatással járnak (265 milliárd USD/év OECD mg-i támogatás) (OECD, 2008).
- A Világbank (2010) szerint „a kutatás és fejlesztés, mint prioritás, a termelés ösztönzésére sokkal hatékonyabb”.
- Az OECD országokban az arány az eszköz és termelési típusú támogatások felől a környezet és a táj fenntartását szolgáló (így az integrált környezetkímélő növényvédelmet igénylő) juttatások felé tolódik. (OECD, 2009).
- **EU Tanács munkacsoporti ülés megrendezése Magyarországon a növényvédelmi célú mezőgazdasági repülésről, annak betiltása ellen!**

2007
2013

2006
2011

Ok és okozat - Intézkedések

2008

- A növényvédő szerek forgalomba hozatalát szabályozó rendelet és a peszticidek fenntartható használatáról rendelkező irányelv tervezetként előkészített jogszabály-csomagban **nem született politikai megállapodás.**
Magyar szerep: zonális besorolás, kizáró kritériumok, párhuzamos import.
 - Franciaország nemzeti cselekvési terve a növényvédő szerek fenntartható felhasználásáról (francia elnökség, INRA).
 - Németország nemzeti cselekvési terve a növényvédő szerek fenntartható felhasználásáról (Julius Kühn Intézet).
-

Ok és okozat - Intézkedések

2009

- **OECD** nemzetközi szeminárium **növényvédő szerek légi járműről való alkalmazásának kockázatkezeléséről** (USA, San Francisco).
- **Az Európai Parlament és a Tanács egyaránt elfogadta a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2009/128/EK irányelvet.**

2002
2011

2010

- **OECD nemzetközi szeminárium növényvédő szerek légi járműről való alkalmazásának kockázatkezeléséről** (Japán, Tokió) és **Magyarországi felkérése a fenntartható légi növényvédelem gyakorlatának meghatározásához.**
- **A régi és új növényvédőszer-hatóanyagok EU felülvizsgálatának eredményeként 1250 áttekintett hatóanyagból 353 került engedélyezésre és 819 visszavonásra** (Pethő et al., 2010)

1991
2011

2011 – az EU soros elnöke: Magyarország!

A nemzeti érdek érvényesítés mellett, az Európai Unió politikai és gazdasági felelősségét hazánknak kell viselnie!

EU tanácsi munkacsoportok

- *Mezőgazdasági kérdések munkacsoport:*
 - a) Növényvédőszer-maradványok
 - b) Növényi károsító szervezetek
 - c) Növényvédő szerek
- *Növényegészségügyi szolgálatok vezetőinek munkacsoportja*
- *Növényegészségügyi munkacsoport*
 - a) Növényvédelem és ellenőrzés
 - b) Növényvédelmi szervezetek diagnosztikai laboratóriumai
 - c) Roosendaal (Oroszországi Föderáció, Tranzit)
- *Élelmiszerkódex munkacsoport/ növényvédőszer-maradékok*

2011 – az EU soros elnöke: Magyarország!

EU képviselet ellátása a nemzetközi szervezetekben :

- **FAO**
 - a) Nemzetközi Növényvédelmi Egyezmény (IPPC)
 - b) Növényvédelmi Intézkedések Bizottsága (CPM)
 - c) Növényegészségügyi Intézkedések Nemzetközi Szabványai (ISPM)
- **WTO**
WTO Állat- és Növényegészségügyi Egyezménye/Bizottsága (SPS)

EU-HU elnökségi prioritás:

Az EU növényegészségügyi jogi rendszerének (politika) felülvizsgálata

2011 nemzeti kihívásai OECD kérdőív alapján

Melyek azok a feladatok, amelyek nehézséget jelenthetnek a nemzeti növényvédelmi hatóság számára?

1. A szolgáltatások szabad áramlásának követelménye alapján, a **növényvédelmi képesítések és a felhasználás tekintetében képesítésekhez kötött jogosultságok Közösségen belüli egyenértékűségének meghatározása.**
 2. Az áruk szabad áramlásából eredően az ország területére érkező, elsősorban generikus készítmények **nyomon követhetőségének biztosítása, a hamisítás és illegális termékek kiszűrése, forgalmazásuk visszaszorítása.**
 3. A növényvédő szerek új forgalmazási és felhasználási kategóriáinak **meghatározása**, és a kötelező kölcsönös elismerés részeként a más EU tagállamokban engedélyezett készítmények **besorolási egyenértékűség megállapítása.**
-

2011 nemzeti kihívásai OECD kérdőív alapján

Mely fő kihívásokkal fog szembesülni a növényvédelem és az igazgatás?

- 1. A növényvédelmi alap-, közép- és felsőfokú képzés, valamint továbbképzés rendszerének átalakítása.**
 - 2. A növényvédelmi gépek és berendezések felülvizsgálati rendszerének és ellenőrzésének megteremtése.**
 - 3. A növényvédő szerek új forgalmazási és felhasználási kategóriarendszerének, valamint és a hivatásos felhasználói jogosultságot igazoló regisztrációs és ellenőrzési szisztémának működtetése.**
-

2011 nemzeti kihívásai OECD kérdőív alapján

Az OECD peszticid programjának milyen fő tevékenységeket kellene elősegítenie, szorgalmaznia?

- 1. Oktatás, képzés, ismeretátadás, szemléletformálás** a humán és környezeti kockázat kezelésének lehetőségeire a hatékony és szocio-ökonómiai szempontból fenntartható, produktív termelés mellett.
 - 2. Növényvédelmi kutatás és fejlesztés** a költség- és technológiai hatékonyság növelésének, a környezeti és humán expozíció csökkentésének, valamint az élelmiszerbiztonsági kritériumnak a figyelembe vételével.
 - 3. Az adat- és információgyűjtő, -elemző és -megosztó, valamint koordinatív szerep erősítése,** a közjavak fenntartásának aktív szorgalmazása célzott **technikai segítségnyújtással, tanácsadással** és a kapacitásépítés elősegítésével.
-

Angel Gurría,
OECD főtitkár (2011)

„Megpróbálva túljutni az elmúlt évtizedek legsúlyosabb gazdasági recesszióján, az úgynevezett *„zöld növekedés” politikája* az egyetlen út, hogy a világgazdaság környezeti és társadalmi szempontból is fenntarthatóbb talajon épüljön újjá.

E szemlélettel a világ élelmezésének és energia-ellátásának olyan alapjait tehetjük le, mely a Föld *„életfenntartó”* rendszerét legkevésbé veszélyezteti.”

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!**
